

UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI” CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOSOFIE
ȘCOALA DOCTORALĂ DE RELAȚII INTERNAȚIONALE ȘI
STUDII DE SECURITATE

Festivism și Regalitate în Istoria României (1866-1927)

- serbări, celebrări, vizite, comemorări, din viața Familiei Regale a
României-

-rezumat-

Conducător de doctorat:

Prof. Univ. Dr. NICOARĂ Simona

Student-doctorand:

BADEA Oana Elena

Cluj-Napoca

2015

Cuprins

Introducere 5

Capitolul I: Importanța festivismului regalității românești pentru identitatea națională (istorie, cultură, limbă, religie, tradiții).....	11
I.1. Aspecte generale ale festivismului.....	14
I.2. Contextul politic al instaurării monarhiei în România. Venirea principelui Carol în țară. Statutul și rolul instituției monarhice.....	24
I.3. Funcția festivă a regalității. Imaginea publică și privată a monarhiei în România, oferită de festivismul regal.....	37
Capitolul II: Ceremonialul de Curte.....	51
II.1. Surse istoriografice de ceremonial în Țările Române.....	53
II.2. Aspecte generale privind ceremonialul de sărbătoare al Curților domnești în Țările Române, între secolele XVII-XIX.....	58
II.3. Ceremonialul la Curtea Domnească și Regală a României în perioada 1866-1927.....	63
II.4. Comportament, ținută și protocol la Curtea Regală a României.....	68
Capitolul III: Regii Carol I (1839-1914) și Ferdinand I (1865-1927) ai României – serbări, încoronări, jubilee, ceremonialuri funerare.....	73
III.1. Scurtă incursiune în viața Regilor Carol I (1839-1914) și Ferdinand I (1865-1927) ai României.....	73
III.1.1. Regele Carol I (1839-1914).....	73
III.1.2. Regele Ferdinand I (1865-1927).....	81
III.2. Încoronarea Regelui Carol I și a Reginei Elisabeta. 10 Mai 1881- Proclamarea Regatului și serbările încoronării.....	91
III.3. Serbarea încoronării Regelui Ferdinand I și a Reginei Maria (15-17 octombrie 1922).....	101
III.4. Jubilee și serbări ale Regilor și Reginelor României.....	113
III.4.1. Ceremonia logodnei și cununiei Prințului Carol de Hohenzollern- Sigmaringen și Prințesei Elisabeta de Wied din anul 1869.....	113
III.4.2. Serbările căsătoriei principelui moștenitor Ferdinand și a principesei Maria din anul 1893 și aniversarea a 25 de ani de căsnicie.....	121
III.4.3. 1906 - Serbările jubileului de patruzeci de ani de domnie ai Regelui Carol I. Expoziția națională română.....	129

III.5. Ceremonialurile funerare ale Regilor Carol I și Ferdinand I ai României.....	150
Capitolul IV: Reginele Elisabeta și Maria ale României și festivismul cultural.....	167
IV.1. Scurtă incursiune în viața Reginelor Elisabeta și Maria ale României.....	168
IV.1.1. Regina Elisabeta (1843-1916).....	168
IV.1.2. Regina Maria (1865- 1938).....	174
IV.2. Manifestări festive culturale promovate de Reginele României.....	176
IV.2.1. Activitățile culturale promovate și desfășurate de către Regina Elisabeta.....	177
IV.2.2. Regina Maria și activitățile culturale și militare. Ceremoniile militare ale ordinului Vânătorii de Munte.....	192
IV.3. Petreceri publice și private ale Casei Regale.....	197
IV.3.1. Balurile la Curtea Regală a României	197
IV.4. Regina Maria și Cultul Eroilor.....	212
Capitolul V: Regii și festivismul național, creștin - ortodox și folcloric românesc.....	220
V.1.Aspecte generale ale sărbătorilor religioase și folclorice românești și ale întrepătrunderii acestora cu simboluri și elemente laice.....	221
V.2. Participarea Familiei Regale la sărbători creștin – ortodoxe și folclorice românești.....	225
V.2.1. Sărbătoarea Crăciunului și a Anului Nou la Curtea Regilor Carol I și Ferdinand I ai României.....	225
V.2.2. Sărbătoarea Bobotezei și Casa Regală a României.....	240
V.2.3. Serbarea Târgului Moșilor.....	246
Capitolul VI. Călătorii în țară și în străinătate ale Familiei Regale a României. Vizite oficiale la Curtea Regală a României în perioada 1866-1927.....	258
VI.1. Călătorii în țară ale Familiei Regale a României.....	258
VI.1.1. Prima vizită a Regelui Carol I în Piatra-Neamț și în județ (1866).....	262
VI.1.2. Călătorii în țară ale Reginei Maria.....	274
VI.2. Călătorii în străinătate ale Familiei Regale a României.....	280
VI.2.1. Călătoria Regelui Carol I și a Reginei Elisabeta din anul 1898 la grotele din St. Kauzian (în satul Škocjan din Slovenia de astăzi).....	280
VI.2.2. Călătoria Regelui Ferdinand și a Reginei Maria la Varșovia din anul 1923.....	285
VI.3. Vizite oficiale la Curtea Regală a României.....	291

VI.3.1. Vizita împăratului Franz Joseph al Austro-Ungariei în România, din anul 1896.....	293
VI.3.2. Vizitele Mareșalului polonez Josef Pilsudski în România (1922, 1928).....	306
Capitolul VII: Casa Regală a României și instituțiile națiunii românești (Biserica, Universitatea, Academia Română, Parlamentul)	313
VII.1. Casa Regală a României și Biserica.....	314
VII.2. Festivismul regal în cadrul Academiei Române.....	320
VII.3. Festivismul regal în cadrul Universităților.....	326
VII.4. Festivismul regal în cadrul Parlamentului.....	333
Concluzii:.....	343
Bibliografie:.....	351
Anexe:.....	367

Cuvinte-cheie: festivism, monarhie, România, sărbătoare, ceremonial, Regi, epoca modernă, mentalități colective.

Teza de doctorat cu titlul *Festivism și Regalitate în Istoria României (1866-1927) - serbări, celebrări, vizite, comemorări din viața Familiei Regale a României*, se dorește a fi o contribuție adusă studiului monarhiei și a festivismului monarhic românesc din perioada cuprinsă între anii 1866-1927.

Această lucrare se înscrie în istoria culturală a mentalităților colective și a imagologiei din orizontul festiv monarhic românesc, al celei de-a doua jumătăți a secolului al XIX-lea și începutului de secol XX.

Modelul festivismului regal a avut o influență deosebită asupra efortului depus de către regalitate înspre modernizarea și europenizarea României începând cu cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Cum era și firesc, evoluția politică și publică a monarhiei din România, a constituit obiectul unui număr mare de lucrări, scrise în perioade diferite de timp și fiind condiționate de variatele situații politice și sociale prin care a trecut România după înlăturarea brutală, în 1948 a instituției monarhice.

Deși istoriografia română abundă de lucrări dedicate studiului monarhiei din România, am constatat că nu există o sinteză care să se concentreze doar pe tema festivismului monarhic românesc și semnificațiilor acestuia în mentalitatea colectivă a epocii. Cercetarea noastră se înscrie în această direcție, dorind să surprindă continuitățile și discontinuitățile în registrul festivismului domnesc și apoi regal. Desigur, cel mai important reper, a fost în acest sens, lucrarea lui Theodor Văcărescu, *Ceremonialulu Curței Regale a României*.

Motivația alegerii acestui subiect rezidă din dorința de a aprofunda studiile anterioare din perioada facultății și a studiilor universitare de masterat. În acest interval, domeniul de interes a fost strâns legat de aspectele ce țin de tematica sărbătorii, a practicilor și a simbolisticii festivismului. Studiile doctorale mi-au permis să îmi lărgesc orizontul geografic anterior, pornind de la spațiile restrânse ale județului Neamț și continuând cu festivismul Asociației Transilvane pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român (ASTRA). Cercetarea doctorală avea să includă, în mod firesc, extinderea preocupărilor mele pentru a include toate cele 3 provincii istorice, urmărind traseul Casei Regale de-a lungul drumului parcurs spre unitate națională. Pentru aceste caz, am avut în vedere o privire retrospectivă aplicată festivismului Familiei Regale din timpul domniilor primilor doi regi, propunând o analiză comparativă care are ca scop principal găsirea unor puncte comune, respectiv evoluții diferite la cei doi monarhi. De asemenea, prin subcapitolul dedicat vizitelor Familiei Regale în afara hotarelor țării, am încercat să fac o

comparație între festivismul monarhic românesc și cel întâlnit în alte state ale Europei Moderne. Motivul alegerii domniei primilor doi regi ai României a ținut de impedimente temporale de documentare și redactare a tezei precum și de rațiuni cantitative ale informației, dorindu-mi să parcurg în detaliu cât mai multe aspecte ale Familiei și festivismului regal românesc, cu atât mai mult cu cât istoria regalității din România, în timpul celor doi regi, mi se dezvăluia tot mai fascinantă, ca o poveste remarcabilă cu numeroase urcușuri și coborâșuri.

Principala metodă de lucru a fost una cantitativă și s-a bazat pe *surse inedite* precum: documente din Arhivele Naționale ale României (Fondul Casa Regală), articole din presa vremii, interviuri, dar și pe numeroase *surse edite* compuse din lucrări de epocă (memorii, corespondențe, jurnale personale, jurnale de călătorii), articole online și lucrări de specialitate care au tratat până în prezent tema monarhiei și a sărbătorii în general, respectiv pe cea a monarhiei românești, în mod particular. Prin cercetarea, analiza, critica și interpretarea unor documente istorice valoroase, am încercat să redăm un tablou al festivismului monarhic românesc și al importanței acestuia în istoria României. Pentru observarea cât mai lucidă și obiectivă a perioadei monarhice românești studiate, am aruncat o privire comparativă și asupra exemplelor altor Curți Regale din Europa, încercând să ne formăm o imagine cât mai amplă asupra funcționării și supraviețuirii modelului monarhic european și adaptării modelului regal în orizontul politic românesc.

Unul dintre principalele merite ale acestei lucrări, deși nu neapărat cel mai relevant, constă în faptul că reunește o sumedenie de informații inedite, surprinzătoare și pe alocuri, mai puțin cunoscute, cu privire la subiectul festivismului monarhic autohton. Fără inițiativa noastră, aceste surse ar fi în continuare dispersate în interiorul unor izvoare sau lucrări de specialitate, care nu tratează în mod special acest subiect, o imagine unitară asupra lui fiind inaccesibilă până acum.

Sărbătorile reprezintă un mijloc spectaculos de propulsare a unei imagini a Casei Regale a României, încărcată fiind de o simbolistică națională, tradițională dar și europeană. Ele, sunt o reflexie a puterii monarhice în România, reușind să exprime pe de o parte loialitatea și spiritul elogiator al românilor față de Familia Regală, iar pe de altă parte, eforturile venite dinspre regalitate pentru respectarea și conservarea tradițiilor românești, promovarea valorilor dinastice și legitimarea puterii.

Lucrarea de față, reprezintă așadar, o abordare complexă a unei teme puțin studiate în istoriografia românească. Această lucrare nu are și nici nu își propusese pretenții de exhaustivitate. Drept dovadă stă faptul că nu ne-am putut ocupa de toată perioada monarhică românească, deoarece sursele pe subiectul Casei Regale a României sunt de o diversitate însemnată, iar cantitatea de informație este colosală. De asemenea, reprezentările festive ale monarhiei românești, de-a lungul celor 81 de ani de regalitate, sunt la fel de numeroase și totodată dispersate. Selecția surselor pentru această lucrare a urmărit să evidențieze prin exemple concrete, formele festive ale monarhiei românești, cadrul și modul în care acestea s-au organizat, dar și semnificația lor.

Actul fundamental din anul 1866 a definit până în cele mai mici amănunte nu numai instaurarea, ci și modalitățile perpetuării dinastiei ereditare românești. Fondatorul ei a fost ales din interiorul Casei princiare de Hohenzollern, cu obârșii atestate din secolul al XI-lea al istoriei Germaniei. El este capul Familiei regale, formată din Rege, Regină, Principele moștenitor și soția sa, Principii și Princesele României. Totodată, la ordinul domnitorului Carol I, au fost stabilite și regulile de ceremonial al Curții domnești și mai apoi regale, la evenimentele festive oficiale precum: solemnități și primiri de vizite oficiale, solemnități religioase sau serbări la curte.

Această lucrare a fost structurată în șapte capitole, fiecare dintre ele încercând să aducă o contribuție temei sărbătorii și a festivismului monarhic românesc din perioada regilor Carol I și Ferdinand I ai României. La cele șapte capitole am adăugat studiul introductiv, concluziile finale și o rubrică de anexe ce cuprinde imagini reprezentative pentru ilustrarea festivismului monarhic românesc și a Casei Domnești și Regale din perioada studiată.

Primul capitol, intitulat **Importanța festivismului regalității românești pentru identitatea națională (istorie, cultură, patrie, limbă, religie, tradiții)** este unul introductiv, considerând că este necesar un studiu care să trateze contextul politic al instaurării monarhiei în România, precum și rolul jucat de aceasta în perioada cuprinsă între anii 1866-1927.

Urmărind să surprindem importanța festivismului regalității românești pentru identitatea națională, am făcut referire la elemente identitare românești precum: istoria, cultura, patria, limba, religia și tradițiile poporului român. Două perspective majore, care vizează studiul sărbătorilor și al manifestărilor festive la care Familia Regală a luat parte, au fost urmărite în acest capitol: prima se referă la eforturile depuse de către membrii Familiei Regale pentru a se integra în mediile politice, culturale, tradiționale, militare românești, iar a doua face referire la

modul în care a fost primită și văzută Familia Regală a României de către români. Regii Carol I și Ferdinand I, respectiv Reginele Elisabeta și Maria s-au bucurat, cum puțini suverani au avut ocazia, de iubire, respect, devotament și deosebită recunoștință din partea multor români, iar acest fapt este dovedit prin manifestările festive de răsunet național și internațional organizate în cinstea acestora.

În cel de-al doilea capitol, intitulat **Ceremonialul de Curte**, am prezentat câteva aspecte generale privind ceremonialul de sărbătoare al Curților domnești în Țările Române, între secolele XVII-XIX, precum și aspecte ale ceremonialului Curții Domnești și mai apoi Regale a României, îndreptându-ne atenția și asupra comportamentelor și ținutei impuse de cadrul protocolar al anumitor evenimente festive și nu numai. Ceremonialul Curții Regale a României, cuprinde reguli care se observă în locuința Suveranului, fie la solemnități și primiri oficiale, fie în serbări sau recepții care au avut un caracter privat. Acest ceremonial al Curții Regale a României, s-a compus din reguli și forme stabilite prin tradiții și obiceiuri, dar și prin ordine speciale date de Regii României.

Prima carte de ceremonial a fost cea scrisă în anul 1875 de către Mareșalul Curții Domnești, Theodor Văcărescu, lucrare tipărită în anul 1876 sub titlul *Ceremonialulu Curței Domnesci a României*. Mai târziu, după încoronarea Regelui Carol I din anul 1881, cartea de ceremonial a curții a fost înlocuită de *Ceremonialul Curței Regale a României*, apărută în anul 1882. Cea de-a doua versiune, însă, nu a suferit modificări majore, semn că regulile de ceremonial al Curții, rămân neschimbate de-a lungul monarhiei românești.

Această lucrare despre ceremonial a fost revelatoare pentru evidențierea protocolului care a existat la Curtea României în situații ca: solemnități și primiri oficiale, solemnități religioase și serbări la Curte. Cu excepția balurilor, am constatat că celelalte evenimente festive presupuneau, conform regulilor de ceremonial stabilite, prezența unui ceremonial religios care avea menirea să dea o și mai mare însemnătate momentului celebrativ. Ceremonialul religios a reprezentat un bun mijloc de promovare a continuității și lucrurilor care durează de mult timp în istorie. Măreție, grandoare, reguli de protocol, ținută, comportament, rit ortodox, sunt doar câteva dintre elementele de ceremonial care au contribuit la acea legitimare a puterii pe care Casa Regală a României a urmărit să o justifice pe tot parcursul perioadei monarhice.

Pentru a cunoaște manifestarea concretă a regalității în România prin prisma festivizării regal, în cel de-al treilea capitol, intitulat **Regii Carol I și Ferdinand I ai României – serbări**,

încoronări, jubilee, aniversări, ceremonialuri funerare, am centrat studiul asupra vieții private și domniilor regilor români: Carol I (1839- 1914) și Ferdinand I (1865-1927) ai României și asupra unor importante evenimente festive la care aceștia au participat și care s-au întipărit în mentalitatea colectivă drept sărbători regale. Pentru acest capitol, de o mare importanță au fost discursurile rostite de Regii României la manifestări festive precum: încoronări, jubilee sau aniversări ale domniei. Discursurile au dat culoare textului, reflectând reacția și devotamentul Regilor față de evenimentul organizat în onoarea lor, dar și atașamentul românilor față de Rege și de izbânda lui. Spre exemplu, prima aniversare a intrării principelui Carol I în București, la 10/22 mai 1866, a fost sărbătorită în stil grandios de către „întreaga” populație, prilej cu care nu au lipsit nenumăratele semne de iubire și respect, după cum din toate colțurile țării au sosit depeșe omagiale.

Începând cu anul 1881, ziua de 10 mai a căpătat, pe lângă semnificația legată de venirea lui Carol I în România și de prilejul proclamării independenței, și pe aceea de zi a Regatului, devenind sărbătoarea națională a României până la instaurarea regimului comunist.

Sărbătoarea încoronărilor regale a regilor și reginelor României este revelatoarea profunde emoții a regilor în momentul primirii coroanei Regatului României dar și a entuziasmului poporului român. Multicolora procesiune sărbătorească a evenimentului a demonstrat convingător strânsa legătura dintre popor și conducătorul său.

În cel de-al patrulea capitol, **Reginele Elisabeta și Maria ale României și festivismul cultural**, am centrat studiul asupra analizei festivismului cultural organizat și promovat asiduu de către reginele Elisabeta și Maria ale României și asupra implicării acestora în viața culturală a țării. Deoarece reginele României nu au participat în viața politică a țării, acest rol revenindu-le regilor, atenția lor s-a îndreptat spre cultură, acțiuni caritabile, de binefacere sau participarea la cultul eroilor.

De cele mai multe ori, manifestările festive culturale pe care reginele României le organizau, aveau loc într-un cerc mai restrâns, iar locația preferată de regina Elisabeta era castelul Peleş din Sinaia, unde se simțea foarte bine și unde invitați din mediile culturale și politice ale țării dar și de peste hotare, se simțeau mult mai bine decât în București „orașul în care totul este oficial”¹. La Sinaia, Regina Elisabeta obișnuia să adune în jurul ei o serie de fete tinere, astfel încât, în micul cerc, domnea adesea o mare exuberanță, „însuși principele, altminteri așa de serios

¹ Paul Lindemberg, *Regele Carol I al României*, Editura Humanitas, București, 2003, p.138.

și de împovărat cu treburi, se lăsa antrenat în veselia generală împreună cu miniștrii veniți de la București”².

În urma decesului singurului copil pe care cuplul regal Carol I și Elisabeta l-au avut, Regina a început să acorde o și mai mare atenție culturii și artei în mod special. A început să scrie poezii de mare sensibilitate care-i oglideau fidel stările sufletești schimbătoare. Primele povestiri în proză s-au format și ele odată cu planurile pentru opere mai mari, realizate treptat, care i-au adus mai târziu faima poetei cunoscute sub pseudonimul de „Carmen Sylva”. De asemenea, Regina Elisabeta aduna cu plăcere în jurul său scriitori remarcabili și muzicieni excelenți români, printre care și George Enescu, pentru că, pe lângă poezie, muzica îi oferea o pură mângâiere.

Implicarea Reginei Maria în cultura țării poate fi observată și prin sprijinul acordat tinerilor pictori și sculptori ce formaseră, la începutul secolului XX, Societatea „Tinerimea artistică”. Ca semn al recunoștinței și aprecierii efortului depus de Regina Maria asupra dezvoltării culturale a țării, stă mărturie alegerea acesteia ca membră de onoare a Academiei Române la 1 mai 1915.

Un subcapitol l-am acordat și subiectului balurilor desfășurate la Curtea României, în vremea Regilor Carol I și Ferdinand I deoarece balul, a reprezentat în acele timpuri o adevărată instituție de socializare și de reflectare a unor reguli de protocol în care eleganța afișată era una extrem de importantă. Reginele României, prin personalitățile lor marcante, au jucat un rol extrem de important în organizarea și desfășurarea acestor baluri de la Curte.

Cel de-al cincilea capitol, **Regii și festivismul național, creștin - ortodox și folcloric românesc**, debutează cu o introducere generală despre importanța sărbătorilor religioase și folclorice în viața și mentalitatea românilor din epoca modernă și despre mijloacele prin care a avut loc întrepătrunderea acestora cu simbolurile și elementele laice care au implicat, pe parcurs, și prezența Familiei Regale a României.

Regii României s-au bucurat de mare popularitate în rândul românilor de pretutindeni și datorită faptului că se străduiau neîncetat să se informeze personal despre situația țării, examinau minuțios cererile și plângerile pe care le primeau. Regele Carol I purta de grijă nevoiașilor făcând pentru ei donații mult mai mari decât o permitea propriul lui buget.

Studiul capitolului al șaselea, **Călătorii în țară și în străinătate ale Familiei Regale a României. Vizite oficiale la Curtea Regală a României în perioada 1866-1927**, l-am rezervat

² *Ibidem*

evidențierii festivismului Regal prin călătoriile pe care membrii Familiei Regale a României le-au întreprins în țară, punându-i pe aceștia într-o apropiată legătură cu românii din toate categoriile sociale și din toate colțurile țării.

În călătoriile pe care le-au efectuat periodic în țară, membrii Familiei Regale vizitau frecvent bisericile, școlile, spitalele, instituțiile de învățământ, bibliotecile sau muzeele din acele locuri. Acest lucru demonstrează faptul că membrii Familiei Regale a României doreau să ducă cât mai departe ideea de monarhie. S-a încercat astfel, umanizarea instituției monarhice prin apropierea fizică de supușii ei. În mod cert, acest lucru reprezenta o acțiune de popularizare a imaginii regalității, și nu am găsit nicăieri indicii conform cărora această apropiere a Casei Regale față de oameni, ar fi fost una nesinceră.

Tot în acest capitol, am ales să prezentăm și aspectele festive de la primirea care se făcea la Curtea României cu ocazia vizitelor în București, Sinaia sau diverse orașe ale țării, a celor mai importanți membri și prieteni ai Familiilor Regale din Europa. Aceste vizite au dus la apropierea și remodelarea rapidă a relațiilor politice, economice și culturale între România și statele monarhice din Europa. Primirea entuziastă făcută de români, spre exemplu suveranului austriac Franz Joseph, nu a făcut decât să confirme una dintre cele mai clare dovezi ale bucuriei românilor pentru vizita întreprinsă pe pământ românesc de un împărat având pașnice intenții.

În funcție de sursele găsite, am aflat variante și opinii diferite față de evenimentul vizitei în țara noastră a împăratului Austro-Ungariei, din anul 1896. De aceea, nu e surprinzător faptul că s-au găsit în presa vremii și articole răutăcioase la adresa vizitei lui Franz Joseph. Până la urmă, vorbim despre publicații conduse de persoane aflate în partidul din opoziție. Cu toate acestea, grandoarea acelei vizite, nu poate fi pusă la îndoială, Casa Regală a României demonstrând cu acea ocazie, excelenta capacitate organizatorică a unui eveniment care a ridicat la cote înalte festivismul monarhic românesc. Evenimentul vizitei a fost așadar unul fastuos, iar implicarea populației cu ovațiile pe care le-a făcut neîcetat la vederea Regelui și a invitaților săi, a dat o și mai mare valoare evenimentului în sine.

În capitolul al șaptelea, **Casa Regală a României și instituțiile națiunii românești (Biserica, Universitatea, Academia Română, Parlamentul)**, am prezentat relația dintre Regalitate și principalele instituții ale țării, imagine reflectată prin intermediul ceremoniilor festive și a cuvântărilor rostite de către Regii României la diverse evenimente culturale, politice și religioase.

La Carol I regăsim, înainte de toate, o preocupare pentru dezvoltarea învățământului, la 3 mai 1891 el punând bazele *Fundațiunii Universitare Regele Carol I*, „un așezământ spre binele tinerimii universitare”³. Încă de la începuturile Societății Academice - devenită Academia Română -, Carol I a fost desemnat președinte de onoare și protector al său, demnitate care i-a legat în mod tradițional pe suveranii României de înaltul for cultural al țării. Carol I a sprijinit și ridicarea modernului sediu al Muzeului de Istorie Naturală din Capitală, inaugurat în anul 1906.

Urmărind pilda înaintașului său, Ferdinand I s-a aflat și el în fruntea unor rodnice acțiuni culturale, stimulând și sprijinind material instituțiile culturale și științifice. Regele dăruiește fonduri importante în vederea înființării, pe lângă Universitatea din Cluj, a unui institut pentru studiul istoriei naționale și pentru ajutorarea studenților *merituoși* ai Universității din Cernăuți.

Meritelor și implicării Regilor României la buna funcționare și modernizare a instituțiilor națiunii moderne românești, le stau mărturie discursurile din cadrul diverselor evenimente festive ale acestor instituții. Iar participarea Regilor la aceste serbări festive a dat întotdeauna, o și mai mare importanță evenimentului în sine și motivului celebrării.

Sărbătorile creștine și naționale, populare și private la care Familia Regală a României a participat, au reprezentat mecanismul central de forjare a identității naționale, Regele și Dinastia fiind o puternică garanție a înfăptuirii noilor modernizări ale țării. Pentru misiunea civilizatoare și pentru clădirea temeliiilor modernizării țării, românii și-au iubit și respectat Dinastia Regală arătând acest lucru din plin, prin expresia publică a entuziasmului generat de apariția regalității în spațiul cotidian al oamenilor de rând.

Observațiile noastre, în ceea ce privesc diferențele de festivism regal din timpul domniilor primilor doi regi ai României, constau în rigurozitatea pe care Regele Carol I a introdus-o la Curtea României, respectiv stilul permisiv, degajat și mai puțin protocolar promovat de către Regele Ferdinand I. Până la urmă, această diferențiere a festivismului regal a fost influențată și modelată de personalitatea fiecărui rege în parte. Regele Carol I prin firea-i aspră și severă, și Regele Ferdinand I prin timiditatea, modestia și blândețea lui, și-au pus amprenta asupra modului de organizare și desfășurare a manifestărilor festive regale.

³ Ion Mamina, *Regalitatea în România (1866-1947)*, Editura Compania, București, 2004, p. 188.

Prin intermediul sărbătorii și al ritualului festiv, regalitatea a reactualizat permanent importanța și longevitatea monarhică⁴. Ceremoniile spectaculoase au pus în centrul atenției puterea reprezentată de rege, producându-se automat acea legitimitate politică dorită de monarhi.

Cercetarea și analiza sărbătorilor și a manifestărilor festive la care Familia Regală a României a fost prezentă, ne-a permis să observăm imaginea care transpare în mentalitatea românilor, a unei regalități care cumulează un sumum de calități, reușite dar și eșecuri. Această imagine am reușit să o evidențiem cu ajutorul principalelor surse obiective și subiective pe care le-am avut la dispoziție: presa vremii, scrieri memorialistice, documente de arhive, dar și lucrări de specialitate mai vechi sau mai noi, care au tratat subiectul monarhiei din România.

Pornind de la reprezentativitatea simbolisticii festivismului Regal, am putut ajunge la creionarea portretului României în 61 de ani de monarhie, evidențiind conexiunea puternică dintre festivismul Regal și principalele evenimente politice, culturale și economice din România acelei epoci. Această legătură de nedespărțit stă, într-o mare măsură, la baza existenței unei nostalgii dinastice, inclusiv în ziua de astăzi.

⁴ Corinne Saminadayar-Perrin, *Imaginaire et représentation des entrées royales au XIXe siècle: une sémiologie de pouvoir politique*, Publications de l'Université de Saint-Étienne, Saint-Étienne, 2006, p. 7.